

Szakál Gyöngyvér*:

Szigorúbb hitelkockázat-vállalási gyakorlatot vár el az MNB a bankoktól

Megváltozott világunkban olyan folyamatoknak vagyunk szemtanúi, amelyek kiemelt fontosságúvá teszik a hitelkockázat-vállalási és -kezelési módszerek, illetve gyakorlatok megerősítését. Bár a bankok számára újabb és újabb kockázati faktorok jelennek meg, a hitelkockázat kezelése továbbra is prioritással bír. Az új európai uniós előírásokkal összhangban ezért az MNB az eddiginél részletesebb hitelkockázati elvárások teljesítését várja el idén október 1-jétől az érintett pénzügyi szervezetektől.

A hitelkockázat a pénzügyi szervezetek és azon belül is különösen a hitelezési tevékenységgel foglalkozó hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások egyik alapvető kockázata, melynek vállalása, mérése, kezelése és kontrollja ily módon kiemelt figyelmet igényel. Bár a hitelintézeteket érintő fenyegetések folyamatosan változnak, a kockázatkezelési vezetők rövid távon - a kiberbiztonsági rizikó mellett - még ma is a hitelkockázatot tekintik az elsőszámú veszélyforrásnak – derült ki az Ernst & Young és az Institute of International Finance (IIF) közös, 33 ország 88 hitelintézete bevonásával készült nemzetközi kutatásából, amelynek eredményét 2021 nyarán hozták nyilvánosságra.

A társadalmi és gazdasági kihívások - mint például a fogyasztói szokások átalakulása és a technológiai fejlődés által generált gyors változások - valamint a koronavírus-járvány és az annak következtében megváltozott gazdasági környezet (amelyet elsősorban a magas bizonytalanság jellemez) egyaránt a korábban alkalmazott hitelkockázati gyakorlatok és módszerek átgondolására és megerősítésére kényszerítik nem csak a piaci szereplőket, hanem a szabályozó- és felügyeleti hatóságokat is.

Az Európai Bankhatóság (EBH) 2020. május 29-én tette közzé a hitelnyújtásról és a hitelmonitorozásról szóló iránymutatásait (EBA/GL/2020/06). Ennek kidolgozása és előkészítése ugyan még nagyjából a COVID19 előtti időszakra esett, de az abban megfogalmazott elvárások érvényre juttatása ezt követően különösen fontossá vált.

Az európai elvárások célja, hogy az intézmények egységes, szilárd és prudens gyakorlatokat alakítsanak ki és működtessenek a hitelkockázat keletkeztetése és annak teljes életciklusa során. Az iránymutatások kidolgozásának alapját az intézmények hitelnyújtási politikájának és -gyakorlatának a múltbeli tapasztalatok által kiemelt hiányosságaira való reagálás adta. Emellett azokkal a témakörrel kapcsolatos közelmúltbeli felügyeleti prioritásokat és szabályozási fejleményeket is tükrözik, beleértve a környezetvédelmi, szociális és irányítási tényezőket, a pénzmosás és terrorizmus finanszírozás elleni küzdelmet, valamint a technológiaalapú innovációt.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) az új, európai szintű ajánlásoknak való megfelelést több új szabályozó eszköz kiadása, illetve módosítása révén biztosítja. A hitelkockázat-vállalás környezetvédelmi és társadalmi felelősségvállalási (ESG) kockázati vonatkozásai tekintetében „az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, és a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben” című, 2021. első felében

megjelentetett új MNB ajánlás fogalmaz meg elvárásokat az intézmények számára. Az ingatlanfedezetek tekintetében a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezeléséről szóló ajánlás módosítása fogja biztosítani az európai normákkal való összhangot. **Az új elvárások többségét ugyanakkor a hitelkockázat vállalásáról, méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló új, 14/2021. (IX.16.) számú MNB ajánlás keretein belül ültetik át a hazai szabályozói keretrendszerbe.**

A régi, 15/2019. (VII.9.) számú MNB ajánlás helyébe lépő új hitelkockázati ajánlás az alábbi témakörök tekintetében tartalmaz az EBH iránymutatási nyomán módosult vagy új elvárásokat: hitelkockázati kultúra és hitelkockázati politika, a fedezetek értékelése, ügyfél- és partnerminősítés, árazás, hitelkockázatvállalási-döntés, hitelkockázati monitoring tevékenység, korai jelzőrendszer kialakítása és működtetése, technológiai alapú innovációk kezelése, hitelkockázati modellek, speciális hitelezési kitétségek kezelése, adatinfrastruktúra és adatminőség.

Az új hitelkockázati ajánlás ugyanakkor két, az EBH említett iránymutatásától teljesen független témakörrel is bővült. Az Európai Parlament és Tanács hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 575/2013/EU rendeletének (CRR) **a nemteljesítő kitétségekre vonatkozó minimális veszteségfedezet tekintetében történő kiegészítésével összefüggésben** az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet belső szabályozásban rögzítse az új előírások alkalmazásával összefüggő rendelkezéseit. Felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy az MNB egyedi alapon, a CRR-ben meghatározott veszteségfedezeti minimumot meghaladó mértékben is meghatározhatja a veszteségfedezet szükséges mértékét.

Az új MNB ajánlás kitér **a követelések külső szolgáltató igénybevételével történő kezelésére** is. Arra, hogy a külső szolgáltatók igénybevételéről szóló 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás általános elvárásait szem előtt tartva a jegybank milyen speciális szempontok érvényre juttatását várja el abban az esetben, ha a pénzügyi szervezet valamely ügyféllel (ügyfélcsoporttal), partnerrel, kibocsátóval szemben fennálló, a nemteljesítés bármely fázisában levő követelése kezelésével (a követelés harmadik fél részére történő átruházása nélkül) külső szolgáltatót bíz meg.

A piaci szereplők felvetése nyomán változtak továbbá a hitelkockázati ajánlásnak az átstrukturálási intézkedéseket érintő elvárásai, azon belül is a lakossági követelések sztenderdizált átstrukturálási intézkedéseinek alkalmazásával összefüggő feltételrendszer. Ezzel összefüggésben belső szabályozásban rögzítendő a sztenderdizált átstrukturálási intézkedések alkalmazásának folyamata, eljárásrendje, felelősségi és hatásköri rendszere.

A jegybank **az új hitelkockázati MNB ajánlás esetében is** arányos módon várja el az intézményektől az elvárásoknak való megfelelést.

A hitelkockázat vállalásával, mérésével, kezelésével és kontrolljával összefüggő új keretrendszer kialakítása keretében **módosult a nem teljesítő kitétségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló MNB rendelet, továbbá az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szóló MNB rendelet** is. A rendeletmódosításokra alapvetően azért volt szükség, mert a hitelnyújtásról és a

hitelmonitorozásról szóló európai iránymutatásokkal összefüggő kérdések egy része a hazai szabályozási környezetben rendeleti szinten szabályozott. Azonban – a hitelkockázati ajánláshoz hasonlóan – a módosítások ez esetben sem korlátozódtak csak az EBH iránymutatásainak való megfelelésre.

Az új rendelkezések bővítik az intézmények által megcáfolható módon átstrukturálásnak minősítendő, jogszabály által nevesített esetek körét. A felügyeleti tapasztalatokból kiindulva emellett megkövetelik, hogy az intézmények belső szabályzatukban térjenek ki a többszörös szerződésmódosítások kezelésével összefüggő eljárásrendre, felelősségi és hatásköri szabályokra is. Másrészt pontosítják annak feltételrendszerét, hogy mikor lehet valamely nem teljesítő kitettségnek minősülő átstrukturált követelést újból teljesítőnek tekinteni. Bővítették a fedezetértékelési szabályzat tartalmi követelményeit is. Ezek után a fedezetértékeléssel összefüggő belső szabályozásban rögzíteni szükséges a statisztikai alapú értékelés alkalmazásának feltételeit, az értékelési szakvélemény tartalmi és formai követelményeit, az értékelések felülvizsgálatának és esetleges korrekciójának folyamatát és eljárásrendjét, valamint azon esetek körét is, amikor a fedezet értékelését csak külső értékelő bevonásával lehet lefolytatni.

Az MNB a hitelkockázati keretrendszerrel összefüggő új előírások és elvárások alkalmazását 2021. október 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank vezető szabályozási szakértője*

„Szerkesztett formában megjelent a Portfólió.hu portálon 2021. november 12-én.”